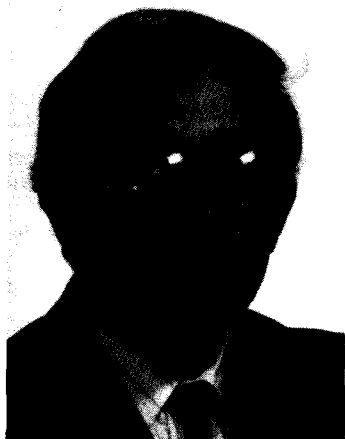

Lagere arbeidskosten, meer banen?

P. van Rompuy

De nieuwe regering die na de landelijke verkiezingen in België op 21 mei a.s. zal worden gevormd, wacht een moeilijke opdracht. Enerzijds dient verder te worden gesnoeid in de overheidsuitgaven en/of dienen nieuwe belastingen te worden ingevoerd ten einde op geloofwaardige wijze in 1996 de budgettaire norm van Maastricht te halen. Zonder nieuwe maatregelen dreigt het tekort op te lopen tot iets meer dan 4% van het bruto binnenlands produkt. Naast deze budgettaire ingreep zijn er hooggespannen verwachtingen om-

trent een duurzame hervorming van de sociale zekerheid, die tegelijk de lasten op arbeid voor ondernemingen moet verlichten.

In ondernemingskringen in België klinkt momenteel een krachtige roep om de werkgeverspremies voor de sociale zekerheid te verlagen. Van werkgeverszijde wordt naar voren gebracht dat de sterk op de uitvoer gerichte industrie een loonkostenhandicap van niet minder dan 10% heeft in vergelijking met België's voornaamste handelspartners. Als tegenprestatie voor vermindering van de werkgeverspremies beloven de ondernemingen meer stabiele banen, echter zonder zich tot streefcijfers te verbinden.

De rekening van dit ondernemersvoorstel is niet licht. Zij impliceert een korting op de werkgeverspremies met ten minste één derde. Omtrent de financiering van deze korting lopen de standpunten uiteen. Hun gemeenschappelijke noemer is dat een bezuiniging op de uitkeringen voor de helft van de besparing moet zorgen. Voor de andere helft dienen de indirecte belastingen (BTW, accijnzen) aangesproken te worden. Ten slotte wordt impliciet aangenomen dat het prijseffect niet mag worden gecompenseerd in de lonen ten einde een maximaal effect op de arbeidskosten te sorteren.

Bij nader toezien ontkomt men niet aan de indruk dat de ondernemingen de traag krimpemde werkloosheid aangrijpen om hun concurrentiële problemen op te lossen. In deze gedachtengang worden twee aspecten van het werkgelegenheidsprobleem door elkaar gehaald.

Het is een onmiskenbaar feit dat de economische groei, ook in de arbeidsintensieve dienstensector, in de afgelopen twintig jaar arbeidsonvriendelijker is geworden. De financiering van de soci-

ale uitkeringen door heffingen op arbeid heeft ongetwijfeld de kapitaalintensiteit in alle marktsectoren van de economie opgedreven. Dit fenomeen, dat zich overigens in alle landen van de DM-zone manifesteert, is echter van structurele aard: het oplossen ervan vergt dan ook een structurele aanpak. Een maximaal effect van een verlaging van de werkgeverspremies wordt volgens de beschikbare modelschattingen dan ook bereikt in de zogenaamde beschermde marktsector, met name de marktgerichte diensten en de bouwsector. In plaats van een lineaire loonkostenverlaging voor alle arbeidscategorieën door te voeren, worden relatief meer banen in het leven geroepen als de verlaging wordt geconcentreerd op de laaggeschoolde arbeid, met name de minimumloon-trekkers.

De verslechtering van de concurrentiepositie van de exportgerichte ondernemingen in de afgelopen vijf jaar is echter hoofdzakelijk toe te schrijven aan factoren die los staan van de werkgeverspremies, met name de stijging van de cao-lonen. Voor ruim de helft hiervan is de loon-prijskoppeling verantwoordelijk, de andere helft komt voor rekening van reële loonstijgingen. Het sterke-frankbeleid speelt wellicht bepaalde takken van de industrie parten, vooral die welke gericht zijn op het Verenigd Koninkrijk, Italië, Spanje en Portugal. Hierbij blijft echter de vraag onbeantwoord waarom de lagere invoerprijzen van intermediaire produkten niet aan de industriële ondernemingen worden doorgegeven. Op het punt van de flexibiliteit schort er klaarblijkelijk ook wat op de produktmarkten.

Het zou de voorstanders van een drastische verlaging van de arbeidskosten bijgevolg sieren als zij het onderscheid tussen de structurele component en het loonvormingsaspect van hun concurrentieprobleem zouden erkennen. Voor de eerstkomende jaren lijkt de loonvorming minstens even delicaat als het hoge peil van de werkgeverspremies. Een stapsgewijze verlaging van deze laatste dient te kaderen in een nieuw akkoord omtrent de loonvorming. Zoniet, dan dreigt een alternatieve financiering van een afgeslankte zekerheid te ontspreken in forse loonstijgingen met een uiterst verdund baneneffect. En om meer duurzame banen was het toch te doen, nietwaar?